

Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014

Na zpracování tohoto materiálu se podíleli členky a členové Výboru pro prevenci domácího násilí a další expertky a experti:

Mgr. Adriena Budinová	Občanská poradna Nymburk
Mgr. Petra Budinová	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Mgr. Jitka Čechová	Persefona o.s.
PhDr. Hana Frýdová	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Mgr. Jiřina Foltysová	Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita
Mgr. Jitka Gjuričová	Ministerstvo vnitra
Mgr. Hana Hovorková	Ministerstvo práce a sociálních věcí
PhDr. Olga Hinková	Psychocentrum – manželská a rodinná poradna kraje Vysočina
Mgr. Ondřej Hofmann	Ministerstvo spravedlnosti
Mgr. Barbora Holušová	Ministerstvo vnitra
Mgr. Petr Hrubý	koordinátor prevence kriminality, KÚ Středočeského kraje
PhDr. Martin Jára	LOM, o.s.
Mgr. Bronislava Jonitová	Ministerstvo obrany
PhDr. Mgr. Helena Knoblochová, MBA	Europodnikatelka 21. století
Mgr. Jindřiška Krpálková	předsedkyně Výboru, Arcidiecezní charita Praha
Mgr. Klára Laurenčíková	místopředsedkyně Výboru, nezávislá expertka
Mgr. Marie Lienau	proFem o.p.s.
PhDr. Branislava Marvánová Vargová	KOORDONA - koalice organizací proti domácímu násilí
Ing. Jaroslav Modlík	Policie ČR
Mgr. Jan Potměšil	místopředseda Výboru, nezávislý expert
Zdeňka Prokopová	ROSA, o.s.
JUDr. Eva Romancová	Ministerstvo vnitra
Ing. Mgr. Ivana Spoustová	proFem, o.p.s.
PhDr. Marie Šusterová	Intervenční centrum Praha
MUDr. Iva Truellová	Ministerstvo zdravotnictví
PhDr. Dagmar Úlehlová	Spondeo o.p.s.
Mgr. Jana Volná	Psychocentrum – manželská a rodinná poradna kraje Vysočina
Ing. Martina Zelenková	SKP-CENTRUM, o.s.

Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014

Násilí, k němuž dochází ve společnosti mezi blízkými osobami, je jednou z nejrozšířenějších forem násilí. Z hlediska následků i z pohledu četnosti výskytu patří rovněž v České republice k alarmujícím celospolečenským problémům.

Termín domácí násilí (domestic violence) je užíván hlavně v anglicky psané literatuře a spadá pod něj především „násilí mezi partnery – současnými nebo minulými, v sezdaném či nesezdaném soužití.“¹ V německy mluvících zemích převažuje spíše termín násilí v rodině a domácnosti (Gewalt in der Familie und naher Umgebung), který zahrnuje „široké spektrum rodinných vztahů mezi předky, potomky, sourozenci a manžely současnými nebo minulými, nebo druhem a družkou.“² Z uvedeného plyne, že existují dva možné přístupy k domácímu násilí jako takovému. Užší pojetí se soustředí především na vztahy partnerské, zpravidla manžel/manželka nebo druh/družka, širší pojetí mimo uvedené zahrnuje také např. týrání dětí rodiči nebo starých nebo nemocných lidí dospělými potomky či členy nebo členkami domácnosti. Předkládaný materiál se kloní k širšímu pojetí domácího násilí a zahrnuje násilí ve všech vztazích mezi blízkými osobami, nejen vztahy manželské či partnerské.

Z trestněprávního hlediska je domácí násilí v České republice upraveno v § 199 trestního zákoníku a ten jím rozumí týrání osoby blízké nebo jiné žijící s pachatelem ve společném obydlí.³ Aniž by si činil předkladatel nárok na nalezení všeobecně platné komplexní definice domácího násilí, lze pro potřeby tohoto materiálu definici domácího násilí dále precizovat. Podle expertní skupiny Aliance proti domácímu násilí⁴, musí být proto, aby se jednalo o domácí násilí, splněny všechny níže uvedené znaky:

1. Opakování a dlouhodobost – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
2. Eskalace – od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
3. Jasně a nezpochybnitelně rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné – domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
4. Neveřejnost – probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.⁵

Jak shrnuje Český statistický úřad⁶, domácí násilí je opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (osobou

¹ Voňková J., Huňková M. a kol., Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, Praha, Profem, 2004, s. 13.

² Tamtéž.

³ § 199, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

⁴ Jedná se o expertní skupinu, která vznikla v roce 2004 a působila při Alianci proti domácímu násilí, založené z iniciativy Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR, a.s. Účelem zřízení expertní skupiny bylo zpracovat návrh nového zákona, který byl následně přijat jako zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (tzv. „zákon o domácím násilí“) s účinností k 1. lednu 2007.

⁵ Znaky domácího násilí vypracované expertní skupinou Aliance proti domácímu násilí, bližší viz: [online] [10_08_2010] URL <www.domacinasili.cz>.

⁶ Český statistický úřad, Genderové statistiky, Základní pojmy, [online] [10_08_2010] URL <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_pojmy>.

ohroženou mohou být například manžel/manželka, druh/družka, rozvedení manžel/manželka, dítě, rodič, prarodič, sourozenec).

Domácí násilí má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jejich kombinace. Domácí násilí je vědomá činnost. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může přejít v útoky proti lidskému životu. Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí. Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života. Více než 90 % obětí domácího násilí jsou ženy.⁷

Přesto, že panuje shoda ohledně výše uvedených znaků domácího násilí, neexistuje všeobecně přijímaná jednotná operativní definice. Např. Rada Evropy chápe pojem domácího násilí velmi široce a formuluje jej ve svých dokumentech jako „násilné chování v rodině“, které „zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejich členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jejich osobnosti. Domácí násilí je chování, které u jedné osoby vyvolává strach z osoby druhé. Prostřednictvím moci, kterou tento strach poskytuje, určuje násilná osoba chování osoby ohrožené. Domácí násilí může nabývat podoby fyzického, sexuálního a psychického násilí, vynucené sociální izolace a ekonomické deprivace.“⁸

Příčinami domácího násilí jsou individuální faktory jako osobnost a povahové rysy, ale především sociálně-psychologické faktory, mezi něž patří jak tradiční rozdělení rolí a moci ve společnosti, tak traumatizující zážitky, např. pokud byl pachatel v dětství opakovaně ve své rodině svědkem domácího násilí. V současné době jsou nejpoužívanějšími teoriemi multifaktorové přístupy, které pohlížejí na domácí násilí jako na jev složitý a komplexně podmíněný⁹. Může se jednat v každém jednotlivém případě o různé skupiny příčin, jejichž váha může být různá a měnit se v průběhu času. V odborné literatuře je uváděna teorie D. G. Duttona,¹⁰ který rozděluje čtyři roviny příčin domácího násilí:

- makrosystém – reflektuje přetrvávající hierarchické uspořádání společnosti a vůdčí úlohu mužů v této hierarchii, řada tradičních představ potom pomáhá ospravedlnit a bagatelizovat násilí uvnitř soukromého partnerského vztahu,
- exosystém – bezprostřední sociální okolí jednotlivců, zahrnuje formální i neformální sociální struktury, se kterými přichází konkrétní osoba během života do kontaktu.

⁷ Český statistický úřad, Genderové statistiky, Základní pojmy, [online] [10_08_2010] URL <http://www.czso.cz/csu/cizinci/nsf/kapitola/gender_pojmy>.

⁸ Doporučení č. R (85)4 o násilí v rodině, Rada Evropy, 1985. In: [online] [10_08_2010] URL <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/victims/recR_85_4e.pdf>.

⁹ Čírtková, L.: Forenzní psychologie. 2. upravené vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2009, s. 237 a násl.

¹⁰ Podrobněji viz Dutton D. G., *The Domestic Assault of Women, Psychological and Criminal Justice Perspectives*. Allyn and Bacon, Inc., 1988. s 24-26 a shrnutí [online] [04_01_2011] URL <<http://www.csc-scc.gc.ca/text/rsrch/reports/r03/r03-eng.shtml>> a Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufárová, M. *Partnerské násilí*. Praha: LINDE nakladatelství, s.r.o. 2008. s. 111 an. nebo Čírtková, L.: Forenzní psychologie. 2. upravené vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2009, s. 239.

Může se například jednat o nezaměstnanost nebo naopak stres z velkého množství pracovních úkolů, atd.

- mikrosystém – rodina a její život, kdy se její členové navzájem ovlivňují, znají, mají rozdělené své role a způsob chování. Vliv má také privátnost, která komplikuje uplatnění mechanismů sociální kontroly, z vnější stanovené odlišné sociální role, obsáhlé vzájemné poznání členů rodiny umožňující předvídat reakce a využívat slabá místa ostatních,
- ontogenetická rovina – je blízká psychologickým teoriím, příčiny násilí hledá v individuálních charakteristikách pachatele a oběti a dále v jejich vzájemné interakci. Předpokládá, že jak pachatel, tak oběť mohli projít specifickým ontogenetickým vývojem a mohli se naučit řešit stresové situace agresivním chováním a také takové chování přijímat.

Domácí násilí se týká lidí všech úrovní sociálního postavení, bez rozdílu věku, vzdělání či ekonomické situace.¹¹ Pachatelem domácího násilí může být tedy kdokoliv a útok může směřovat vůči libovolné oběti. To znamená, že násilí může být páčáno muži na ženách, ale i ženami na mužích, mladými osobami na starých, či rodiči na dětech a naopak, atd.

Jak však uvádí Voňková a Lienau (2002)¹² z poznatků specializovaných občanských nebo neziskových pracovišť nebo kriminologických výzkumů shodně vyplývá, že přibližně 90 % obětí domácího násilí jsou ženy, dále senioři a ojedinele muži v produktivním věku. V 80 % případů jsou pasivními účastníky násilí nezletilé děti. U klientek, které se v roce 2009 obrátily na o.s. ROSA, sdružení zabývající se specializovaným poradenstvím pro oběti násilí, byly v 96% případů svědky násilí také jejich děti.¹³ Dle výzkumu Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích dochází k výskytu domácího násilí přibližně u 13 % seniorů. Znalost týrání seniora ve svém okolí vykazuje přibližně 22 % dotázaných seniorů.¹⁴

Podle výzkumu Sociologického ústavu Akademie věd ČR a Filosofické fakulty University Karlovy z roku 2003 zažilo během svého života 38% žen v České republice některou z forem násilí ze strany svého partnera.¹⁵ Podle průzkumu Střediska empirických výzkumů (dále „STEM“) z roku 2006 (STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR) každý druhý člověk starší 15 let ví o nějakém případě násilí mezi partnery z doslechu a téměř

¹¹ např. Policie České republiky – KŘP Karlovarského kraje, Násilí páchané blízkou osobou, In: [online] [26_12_2010] URL <<http://www.policie.cz/clanek/nasili-pachane-blizkou-osobou.aspx>>.

¹² Voňková, J., S. Lienau, *Jak dál v právní úpravě domácího násilí?* Gender. Rovné příležitosti. Výzkum. 2002, č.1, s. 9-10.

¹³ Občanské sdružení ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy: Domácí násilí: Sociologická sonda klientek o.s. ROSA a jejich dětí za rok 2009, blíže viz [online] [30_12_2010] URL <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>.

¹⁴ Závěrečná zpráva výzkumného projektu RM 01/15/04 MZV ČR „Popis jednotlivých forem domácího násilí, analýza jejich příčin, prevence“; březen 2005; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

¹⁵ Pikálková, S., Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, in: [online] [03_08_2010] URL <http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/200_04-2%20opr%20zformatovany%20text%204%20pro%20tisk.pdf>.

čtvrtina s ním má osobní zkušenost (svědek, oběť, násilník).¹⁶ Podle výzkumu Trendy sociálně politických mechanismů ovlivňujících genderové vztahy IX, který pro Úřad vlády provedla společnost Factum Invenio v prosinci 2010, se více než polovina obyvatel ČR domnívá, že se v českých domácnostech vyskytuje násilí na ženách zcela běžně nebo dost často. V roce 2010 byl počet těchto názorů nejvyšší za sledované období (od roku 2002) a přesahuje 50 %.¹⁷

V roce 2008 bylo podle zdrojů Ministerstva vnitra¹⁸ v České republice prostřednictvím služby pořádkové policie krajských ředitelství PČR celkem evidováno 743 rozhodnutí Policie České republiky o vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Statistiky Bílého kruhu bezpečí ve spolupráci s APIC (Asociace pracovníků intervenčních center – 15 intervenčních center) uvádí ve 14 krajích ČR celkem 778 vykázání¹⁹. V roce 2009 bylo v případech domácího násilí ze společného obydlí vykázáno 780 osob, z toho 16 žen. V roce 2010 bylo vykázáno 964 osob (údaje za leden-listopad). Celkově se tedy jedná o poměrně výrazný nárůst v počtu vykázání oproti předcházejícím rokům. V roce 2009 bylo v souvislosti s vykázáním domácím násilím bezprostředně ohroženo 762 žen, 39 mužů a 911 dětí. Celkem tedy bylo v roce 2009 přímo ohroženo domácím násilím 1712 osob (dospělé ohrožené osoby + děti přítomné násilnému incidentu a zákroku Policie České republiky), kterým institut vykázání zajistil ochranu před dalším násilím.

V roce 2007 bylo zahájeno trestní stíhání dle § 215 zákona č. 140/1961 Sb. v 548 případech, v roce 2008 v 399 případech a v roce 2009 v 376 případech.²⁰ Podíl zahájených trestních stíhání oproti zahájeným trestním řízením v roce 2007 činil 62,5%, v roce 2008 činil 54,3% a v roce 2009 jen 54,2%.²¹ Nutno upozornit, že údaje však nelze jednoduše interpretovat tak, že počty trestních stíhání klesají a tedy postupně dochází k eliminaci domácího násilí jako takového (viz výše počty vykázání za rok 2010). Data, která statistiky PČR obsahují a která ukazují jen na nejzávažnější formu domácího násilí, tedy trestnou činnost, totiž zdaleka nepokrývají všechny případy domácího násilí. Mohou naopak ve spojení s relativně novou právní úpravou ukazovat na efektivnější uplatňování zákona o policii a tedy zamezení výskytu domácího násilí již v raných fázích jeho výskytu. Skutečné trendy v této oblasti nelze vzhledem k charakteru jevu (k domácímu násilí dochází skrytě a velké množství případů zůstává neodhaleno, neoznámeno a také nedošetřeno – oběť pod nátlakem často své obvinění z trestného činu stahuje) statistickým šetřením vysledovat.

Z hlediska vztahu mezi osobou násilnou a ohroženou převládá podle údajů Ministerstva vnitra dlouhodobě vztah manželský, následuje vztah druh/družka, dále pak

¹⁶ Pro podrobnosti viz stránky STEM, Shrnutí základních výsledků výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s. [online] [30_12_2010] URL <<http://www.stem.cz/clanek/1145>>.

¹⁷ Factum Invenio, Závěrečná zpráva: Trendy sociálně politických mechanismů ovlivňujících genderové vztahy IX, bližší viz [online] [30_12_2010] URL <http://www.vlada.cz/assets/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Trendy_2010_zaverecna-zprava.pdf>.

¹⁸ Jedná se o statistiky PČR.

¹⁹ Zpráva Bílého kruhu bezpečí (BKB) na www.domacinasili.cz; rozhodnutí Služby kriminální policie a vyšetřování jako útvaru policie (SKPV PČR) a statistika BKB kopírují kraje ČR, nikoliv krajská ředitelství PČR.

²⁰ Trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.

²¹ Příloha k „Informaci o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2009“, s.4, bližší viz. [online] [02_12_2010] URL <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-plneni-opatreni-pro-zavedeni-interdisciplinarnich-tymu-spojujicich-zdravotni-socialni-a-policejni-pomoc-pri-odhalovani-a-stihani-pripadu-domaciho-nasili-za-rok-2009.aspx>>.

mezigenerační násilí a rozvedení manželé. K malému počtu vykázaní dochází ve vztazích partnerských, sourozeneckých a jiných.²² Podle statistik o.s. ROSA je 58,2 % žen, které vyhledaly pomoc pro domácí násilí v rodině vdaných, 13 % žije ve vztahu jako druh – družka, a 23 % žen je rozvedených, 4,5 % žen je svobodných. Ženy, které přicházejí řešit svůj problém s domácím násilím, žijí v manželském svazku nebo partnerském (druh-družka) nejčastěji 1 – 5 let (23 % žen), následují skupiny s délkou vztahu 6 – 10 let (18,9 % žen).²³ Situace se tak neliší od situací v jiných zemích. Například podle výzkumu z 90. let představovalo v devíti zkoumaných státech v USA 53,1 % případů domácího násilí mezi manžely, 4,9 % zahrnovalo bývalé manžele a 42 % jiné spolu žijící osoby.²⁴

V březnu 2006 přijala Česká republika právní úpravu na ochranu před domácím násilím: zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále „zákon o domácím násilí“), s účinností k 1. lednu 2007. ČR se tak jako další evropská země přihlásila ke snaze o komplexní řešení problematiky domácího násilí. Byl tak poprvé zcela jasně vyjádřen postoj státu vůči domácímu násilí, vůle netolerovat je ze strany osoby násilné a pomoci ohroženým osobám včas řešit jejich situaci.

Jak konstatuje materiál vypracovaný Ministerstvem vnitra²⁵, zákon o domácím násilí vytvořil základní právní rámec pro řešení domácího násilí, a to zamezením nebezpečným útokům proti životu a zdraví prostřednictvím policejního vykázaní (dočasné separace osoby násilné od osoby ohrožené). Dále upravil podmínky poskytování bezprostřední psychologické a sociálně-právní pomoci osobám ohroženým domácím násilím v intervenčních centrech a interdisciplinární spolupráci mezi státními, komunálními a nestátními organizacemi, které se podílejí na prevenci domácího násilí a pomoci ohroženým osobám a jejich nezletilým dětem.

Speciální pracoviště – Intervenční centra, poskytující krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím, působí v České republice od 1. ledna 2007.²⁶ Pokud riziko dalšího násilí trvá, je v souladu s výše uvedeným zákonem osobám ohroženým domácím násilím poskytnuta soudní ochrana (personální i teritoriální) v podobě nového typu předběžného opatření, které bylo zapracováno do občanského soudního řádu²⁷.

Přínosem pro aplikaci zákona o domácím násilí v praxi bylo zpracování řady metodik a dalších materiálů, které se používají k proškolení sociálních pracovníků, policistů, strážníků, soudců, lékařů, pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí, přestupkových

²² Odstavec převzat z „Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2009“, s.4, blíže viz. [online] [02_12_2010] URL <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-o-plneni-opatreni-pro-zavedeni-interdisciplinarnich-tymu-spojujicich-zdravotni-socialni-a-policejni-pomoc-pri-odhalovani-a-stihani-pripadu-domaciho-nasili-za-rok-2009.aspx>>.

²³ Občanské sdružení ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy: Domácí násilí: Sociologická sonda klientek o.s. ROSA a jejich dětí za rok 2008, blíže viz [online] [30_12_2010] URL <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.

²⁴ Výzkum Greenfeld et al., citováno v Eva Schlesinger Buzawa, Carl G. Buzawa, Domestic Violence: The Criminal Justice Response, Third Edition, Sage, 2003. s. 15.

²⁵ Ministerstvo vnitra, Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008, blíže viz [online] [30_12_2010] URL <<http://www.mvcr.cz/soubor/informace-794-2004-2008-pdf.aspx>>.

²⁶ Intervenční centra jsou nyní na základě novelizace provedené zákonem č. 29/2007 Sb. zřizována jako zařízení sociálních služeb dle §§ 34 a 60 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ Viz § 76b (a související § 273b) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád; ustanovení § 76b bylo modifikováno další novelizací, a to zákonem č. 218/2009 Sb., viz dále v textu.

komisí, obecních úřadů a ostatních odborníků přicházejících do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím.

Dne 1. ledna 2009 nabyl účinnosti zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále „zákon o policii“). Zákon o policii přinesl do oblasti domácího násilí dílčí změny, vycházející z poznatků nashromážděných během roční aplikace dosavadní úpravy. Došlo ke dvěma významným posunům a několika dílčím zpřesněním. Vykázání²⁸ je pojato jako výkon oprávnění policisty, nejedná se již tedy o rozhodnutí vydané ve správním řízení a je pojato jako faktický úkon. Pro policii tím dochází k zásadnímu zjednodušení postupu, kdy již policisté nadále nejsou nuceni vyhotovovat formální rozhodnutí se všemi náležitostmi, včetně odůvodnění, odpadá komplikované doručování a dochází k odformalizování lhůt pro posouzení správnosti vykázání v odvolacím řízení. S novou úpravou dochází k eliminaci rizika procesních vad a zjednodušení práce policie vede k možnosti soustředit se v praxi i při školeních více na správné rozpoznání kvalifikovaných znaků domácího násilí. Zásadní novinkou je zákaz styku vykázané osoby s osobou ohroženou a zákaz navazování kontaktů, který je koncipován jako jedna z povinností uložených vykázané osobě v rámci vykázání.²⁹

Dne 20. července 2009 vešla v účinnost novela občanského soudního řádu, zákon č. 218/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některých dalších zákonů, která reaguje na interpretační a praktické problémy při aplikaci změn vnesených do občanského soudního řádu zákonem o domácím násilí. Novela krom jiného rozšiřuje demonstrativní výčet povinností, které lze uložit předběžným opatřením, např. povinnost zdržet se setkávání s navrhovatelem (tj. ohroženou osobou) či zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele (tj. ohrožené osoby).

Policie se při kontaktu s domácím násilím řídí především platnou právní úpravou v trestním zákoníku, zákoně o policii a zákoně o přestupcích. Nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.), účinný k 1. lednu 2010, domácí násilí částečně trestněprávně upravil, a to zavedením trestného činu Týrání osoby žijící ve společném obydlí – § 199 trestního zákoníku. Nelze rovněž opomenout, že v souvislosti s domácím násilím přichází v úvahu i jiné trestné činy.³⁰ Trestní zákoník v zásadě převzal skutkové podstaty trestných činů obsažené v předchozí úpravě, nově však byla zavedena skutková podstata trestného činu Nebezpečné pronásledování – § 354 trestního zákoníku, jež pamatuje na postih pronásledování (tzv. stalkingu), které bývá nezřídka pokračováním domácího násilí po odchodu osoby postižené domácím násilím od násilného partnera³¹. Zavedena byla též speciální skutková podstata trestného činu Zabití – § 141 trestního zákoníku, umožňující zohlednit zvláštní okolnosti případu vraždy násilné osoby osobou týranou po dlouhotrvajícím domácím násilí, kdy lze narozdíl od trestného činu Vraždy (§ 140) uložit mírnější trest.

²⁸ V roce 2008 bylo v ČR evidováno prostřednictvím intervenčních center celkem 679 rozhodnutí PČR o vykázání nebo zákazu vstupu násilné osoby do společného obydlí. Oproti roku 2007 (862 vykázání) došlo v r. 2008 k mírnému poklesu, avšak nárůstu tzv. nízkoprahových kontaktů – celkem 8805 kontaktů (vl. materiál Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008).

²⁹ Viz Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008, str. 2.

³⁰ např. Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352), Nebezpečné vyhrožování (§ 353), Nebezpečné pronásledování (§ 354), Těžké ublížení na zdraví (§ 145), Ublížení na zdraví (§ 146), Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147), Ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148), Omezování osobní svobody (§ 171), Znásilnění (§ 185), Sexuální nátlak (§ 186) nebo Vydírání (§ 175), jakož i další.

³¹ Srovnej Čírtková, L.: Moderní psychologie pro právníky, Grada Publishing, Praha 2008, s. 47 a násl.

Domácí násilí zůstává podle údajů z výše uvedených zdrojů závažným společenským problémem. Jedná se o negativní jev, který nadále přetrvává, a k jehož prevenci a eliminaci je třeba přistupovat ze širokého celospolečenského hlediska. Absence koncepčního řešení domácího násilí má negativní ekonomické dopady, projevující se mimo jiné zvýšenými náklady na zdravotnictví, sociální sféru, justiční systém či pracovní sílu, jak potvrzují i zahraniční výzkumy³² Návrh Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011-2014 (dále též „NAP DN“ nebo „Národní akční plán“) má přispět k systémovému řešení této problematiky a jedním z jeho úkolů je provést analýzu současné, výše nastíněné, právní úpravy a navrhnout možná zlepšení. Národní akční plán navrhuje hlavní cíle a příslušná opatření. Jedná se zejména o realizaci základních kroků v oblasti prevence, vzdělávání, výzkumu, koordinované pomoci osobám ohroženým domácím násilím, zaváděním terapeutických programů pro pachatele domácího násilí do praxe a zlepšování legislativního rámce celé problematiky. Základním cílem Národního akčního plánu je realizovat adekvátně a efektivně postupy pro předcházení a eliminaci domácího násilí tak, aby jeho oběti nemusely čelit porušování svých základních lidských práv a mohly žít bezpečně, svobodně, důstojně a bez jakéhokoliv ohrožení.

Výbor pro prevenci domácího násilí (dále „Výbor“) Rady vlády České republiky pro rovné příležitosti žen a mužů (dále „Rada“), který byl zřízen dne 1. ledna 2008 v souladu se statutem Rady, a jehož členy a členkami jsou zástupci a zástupkyně ministerstev, nestátních neziskových organizací a dalších subjektů, včetně zástupců intervenčních center, bude průběžně v rámci svého jednání sledovat plnění úkolů vyplývajících z tohoto akčního plánu. Zástupci a zástupkyně jednotlivých resortů budou na jednání Výboru prezentovat stav plnění úkolů vyplývajících z NAP DN. Místopředseda vlády a ministr vnitra v součinnosti s předsedou vlády a členem vlády, v jehož působnosti je Rada, budou při plnění úkolů vyplývajících z NAP DN s Výborem spolupracovat. Výboru bude jednou ročně, a to vždy k 30. dubnu, předložena souhrnná zpráva o plnění NAP DN v uplynulém kalendářním roce (dále „zpráva“), ke které Výbor přijme stanovisko³³. Výbor zprávu spolu se stanoviskem poté předloží na nejbližším zasedání Rady k projednání. Zpráva bude po projednání Radou předložena k informaci vládě, a to vždy nejpozději do konce průběžného roku.

Hlavní cíle NAP DN a navrhovaná opatření a úkoly (viz tabulku níže) se týkají následujících oblastí:

1. Podpora osob ohrožených domácím násilím
2. Děti ohrožené domácím násilím
3. Práce s násilnými osobami
4. Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce
5. Společnost a domácí násilí
6. Analýzy a studie
7. Legislativa

³² Hrubý propočít z Rakouska z roku 2006 mluví o 78,357.200,- Euro ročně, podrobněji viz David, E. Náklady dopadů domácího násilí v Rakousku, in: [online] [04_01_2011] URL <http://aa.ecn.cz/img_upload/e86dd7311cf60fc96af019aef3dc233c/Naklady_na_dopady_domnasili_v_Rakousku_komprim.doc>.

³³ Souhrnná zpráva o plnění NAP DN v uplynulém kalendářním roce bude vypracována a Výboru předložena místopředsedou vlády a ministrem vnitra v součinnosti s předsedou vlády a členem vlády v jehož působnosti je Rada.

Uvedené oblasti byly stanoveny především na základě naléhavých potřeb české společnosti, jak jsou viděny odborníky a odbornicemi z teorie i praxe.

Ve stanovených oblastech se odráží rovněž potřeba působit systematicky na všechny příčiny domácího násilí existující v různých rovinách: makrosystému (vzdělávání, kampaně), exosystému (pomáhající profese, šíření informací osobám, které se s ohroženými dostávají do styku, efektivní sociální sítě), mikrosystému (výchova a vzdělávání ve vztahu k rodinnému a partnerskému životu) a v ontogenetické rovině (psychologická práce s osobami ohroženými i páchajícími domácí násilí).

Opatření a aktivity navrhovaná v rámci NAP DN směřují k zohledňování specifických potřeb (včetně prevence, detekce a řešení domácího násilí) všech specifických skupin osob ohrožených domácím násilím. Ke každé osobě ohrožené domácím násilím je dále nezbytné přistupovat individuálně a s ohledem na konkrétní specifika a okolnosti případu.

Byl vzat do úvahy také mezinárodní kontext, a to jak činnost a konkrétní doporučení Rady Evropy, tak činnost Výboru pro odstranění diskriminace žen, který byl, jako kontrolní orgán, zřízen na základě Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen. V závěrečných doporučeních tohoto Výboru z roku 2010 Výbor Českou republiku vyzývá, aby přijala návrh Národního akčního plánu prevence domácího násilí a také další konkrétní opatření.³⁴ V mezinárodním kontextu je také třeba zmínit víceletou kampaň proti násilí na ženách generálního tajemníka OSN Ban Ki-moona zahájenou v roce 2008, na jejíž obsah a aktivity návrh NAP DN reaguje a navazuje.

1. Podpora osob ohrožených domácím násilím

Systém pomoci osobám, které jsou bezprostředně ohroženy domácím násilím, se rozvíjí již několik let. Podpora poskytnutá těmto osobám představuje účinnou intervenci v případě aktuálně hrozících útoků. V rámci této oblasti je cílem NAP DN především zlepšení situace v oblasti počtu míst v azylových domech a v azylových domech specializovaných na domácí násilí, počtu intervenčních, krizových a jiných center zaměřených na různé druhy pomoci osobám postiženým domácím násilím. V současné době je nabídka poradenských služeb azylových domů a subjektů poskytujících pomoc obětem domácího násilí nebo jim nabízejících adekvátní sociální služby nerovnoměrná podle té které lokality (Např. v Praze nebo Brně je nabídka poměrně široká, v jiných krajích však nikoliv. Specializované domy a krizová lůžka pro osoby ohrožené domácím násilím však chybí v celé ČR.) a v průměru nedostatečná, především s ohledem na množství osob, které pomoc a podporu potřebují. Podle minimálních standardů navrhovaných Radou Evropy³⁵ by azylové domy pro osoby ohrožené domácím násilím měly být dostupné ve všech regionech a nabízet jedno rodinné místo na každých 10 000 obyvatel. Rodinným místem je rozuměno lůžko pro rodiče a průměrný počet dětí na jednu ženu v dané zemi. Minimální standardy Rady Evropy dále doporučují existenci jednoho poradenského centra pro osoby ohrožené domácím násilím a jejich děti na každých 50 000 obyvatel. Tomuto doporučení v současnosti neodpovídá nabídka služeb pro ohrožené osoby ani v jednom kraji.

³⁴ viz především body 22. a 23. Závěrečných doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen, [online] [05_01_2011] URL <<http://www2.ohchr.org/tbru/cedaw/CEDAW-C-CZE-CO-5.pdf>>

³⁵ Rada Evropy (2008): Závěrečná zpráva o činnosti: Pracovní skupina Rady Evropy pro boj proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (EG-TFV). Oddělení rovnosti žen a mužů a boje proti obchodu s lidmi, Generální ředitelství pro lidská práva a právní otázky, Štrasburk, blíže viz [online] [30_12_2010] URL <http://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/Final_Activity_Report.pdf>

Systematický koncepční přístup by měl přispět k rozšíření nabídky služeb, a to na celém území ČR. Dalším z cílů má být na základě komparace situace v jednotlivých evropských zemích vytvoření nejen druhových standardů práce s osobami postiženými domácím násilím, ale také druhových standardů pro utajené azylové domy. Cílem stanovení druhových standardů je nejen zajistit stejnou úroveň služeb ve vztahu k osobám ohroženým domácím násilím a ke klientům azylových domů, ale zároveň zohlednit specifika domácího násilí. Nyní již existují platné standardy sociálních služeb, na úrovni nestátních neziskových organizací se však předpokládá možnost vytvoření druhových standardů práce s osobami ohroženými domácím násilím a druhových standardů pro utajené azylové domy, např. formou etického kodexu. Zvláštní charakter utajeného azylového pobytu (a nutnost důsledně respektovat utajení adresy pobytu) je třeba zohlednit i v legislativě (viz část 7. Legislativa).

Dále by mělo být dosaženo vytvoření bezplatné non-stop telefonické linky pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Bezplatností má být zajištěn přístup k pomoci i těm osobám, které nedisponují vlastními finančními prostředky, nemohou volně používat vlastní telefon či se ocitly ve finanční nouzi. Tento cíl je v souladu s Doporučením Rady Evropy Rec(2002)5 o ochraně žen před násilím³⁶, které uvádí, že členské země Rady Evropy by měly podporovat vytvoření krizových služeb jako jsou např. anonymní bezplatné telefonní linky pro oběti násilí a/nebo osoby, které čelí násilí a nebo jsou jím ohroženy a pravidelně monitorovat a analyzovat data získaná prostřednictvím takto poskytované služby s ohledem na standardy ochrany osobních údajů.

Předpokládá se dále vytvoření a rozvoj programů a fungující sítě sociálního bydlení, které by osoby postižené domácím násilím mohly využívat. Cílem je zajištění zázemí pro ty osoby, které po odchodu od násilného partnera začínají „znovu“ a bez prostředků, nebo které nemají přístup k finančním prostředkům, nebo které se z jiných důvodů ocitly bez dostupného bydlení (nezaměstnanost, útěk ze společného obydlí).

2. Děti ohrožené domácím násilím

NAP DN se zaměřuje na děti jako osoby ohrožené i svědky domácího násilí. Plnění úkolů formulovaných v rámci této oblasti má zlepšit právní postavení takových dětí, umožnit jim přístup k příslušné terapii, právně upravit kritéria pro rozhodování o styku s násilným rodičem apod. Tato opatření jsou v souladu s prohlášením Světové zdravotnické organizace, podle kterého je nutné děti, které jsou přítomné domácímu násilí, považovat za psychicky týrané. NAP DN v této oblasti navazuje na Národní strategii prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018³⁷ a na Národní akční plán realizace Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2009 – 2010³⁸. Předpokládá se koordinace přijímaných opatření s ohledem na Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 – 2011.³⁹

³⁶ blíže viz Council of Europe, Recommendation Rec(2002)5 of the Committee of Ministers to member states on the protection of women against violence [online] [04_01_2011] URL <<https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=280915>>

³⁷ blíže viz Národní strategii prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018 [online] [04_01_2011] URL <<http://www.vlada.cz/scripts/file.php?id=61422>>

³⁸ blíže viz Národní akční plán realizace Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2009 – 2010 [online] [04_01_2011] URL <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/strategie-prevence-nasili-na-detech/Narodni-akcni-plan-realizace-Strategie-prevence-nasili-na-detech-2009-2010_1.pdf>

³⁹ Usnesení vlády č. 883 ze dne 13. července 2009.

Navrhované změny se týkají jednak zajištění dostupnosti kvalitních zařízení, která jsou schopna poskytnout kvalifikovanou pomoc i dětem, a která berou v potaz specifické potřeby dětí. Tento cíl také navazuje na Doporučení Rady Evropy Rec(2002)5 o ochraně žen před násilím (viz výše). Podpora specializovaných zařízení pro děti a pro asistovaný styk s násilným rodičem se má prolínat se vznikem nebo podporou center pro osoby ohrožené domácím násilím. Je nezbytné, aby v těchto centrech byl brán zvláštní zřetel na zájmy a potřeby nezletilých dětí. Pro účely zajištění péče o děti, které nemohou být po přechodnou dobu v péči ani jednoho z rodičů (např. situace, kdy je ohrožená osoba v nemocnici a není v zájmu dětí, aby zůstaly v péči násilného rodiče) nebo v péči jiných osob blízkých dítěti či rodině, je třeba podporovat vznik a udržování volných kapacit pro ne-ústavní péči⁴⁰ o děti.

Další změny se týkají legislativních úprav, které by měly výslovně upravovat práva dětí, resp. zajišťovat dětem ochranu a bezpečí, jako je tomu v některých zahraničních úpravách – patří sem zejména ochrana dítěte, které je svědkem či přímo osobou ohroženou domácím násilím, jakož následně i otázka styku dítěte s násilným rodičem (omezení, vyloučení nebo asistovaný styk).⁴¹

Vzdělávací aktivity směřující na pomáhající profese a všechny, kdo s dětmi přicházejí do styku nebo rozhodují o jejich právech a pro zajištění správného postupu, v jehož důsledku nebudou děti dále poškozovány či sekundárně viktimizovány, jsou zahrnuty do části 4. Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce.

3. Práce s násilnými osobami

Cílem NAP DN v této oblasti je zajištění terapeutických služeb pro násilné osoby, zavedení celorepublikových pracovišť pro systematickou práci s násilnými osobami v rámci resocializačních programů a podpora sociální práce s násilnými osobami. Vedle ochrany osob ohrožených domácím násilím totiž nelze opomíjet ani původce násilí a jeho příčiny, s pachateli násilí je nutno pracovat za účelem změny jejich vzorců myšlení a chování. Represe není jedinou, tím méně jedinou účinnou, cestou k eliminaci násilného chování.

Sám pachatel násilí, po zásahu orgánů veřejné moci v případě spáchání násilí, se nachází vlastním přičiněním v náročné situaci a je vhodné mu rovněž zajistit psychologickou intervenci a další případnou asistenci, za účelem prevence protiprávního jednání nebo destruktivního řešení situace.

Cílem NAP DN v této oblasti je spuštění pilotního programu pro násilné osoby a jeho postupné vyhodnocování. Zkušenosti získané v pilotním projektu budou podkladem pro další rozšiřování služeb pro násilné osoby a pro vyhodnocení nejefektivnějšího modelu práce.⁴²

Cílem je také vybudování sítě poradenských center pro práci s násilnými osobami a vytvoření příslušných standardů. Na základě zahraničních zkušeností a příkladů dobré praxe se počítá se zřízením terapeutických a resocializačních programů pro násilné osoby buď jako obligatorní terapie nebo na základě dobrovolné účasti.

⁴⁰ Jedná se zejména o pěstounskou péči, tzv. SOS dětské vesničky a podobné instituty.

⁴¹ Problematiku již částečně upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, viz § 6 odst. 1 písm. g) cit. zákona.

⁴² V ČR již takové terapeutické programy v některých regionech v různých modifikacích fungují (např. Praha, Hradec Králové, Ostrava), avšak nejedná se o celorepublikové a systematické opatření v této oblasti.

Legislativní zakotvení dobrovolné či povinné účasti násilných osob na terapeutických či resocializačních programech je řešena v části 7. Legislativa.

4. Vzdělávání a interdisciplinární spolupráce

Cílem NAP DN v této oblasti je vytvoření systému kontinuálního vzdělávání na bázi interdisciplinární spolupráce. Úkoly jsou zaměřeny převážně na systematické a dlouhodobé vzdělávání těch okruhů odborných profesí, které se při své činnosti dostávají nejčastěji do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím.

Konkrétně se jedná o lékaře a zdravotnický personál, učitele, vychovatele a pedagogické pracovníky, sociální pracovníky, včetně pracovníků sociálně-právní ochrany dětí, soudce a státní zástupce, a v neposlední řadě o policisty či úředníky řešící přestupkovou agendu. Cílem je poskytnout těmto profesím znalosti potřebné k rozpoznání domácího násilí a ke kvalifikované pomoci nebo adekvátnímu postupu v případech domácího násilí. Osoby ohrožené domácím násilím by zároveň měly dostat kvalitní informace a být přijaty adekvátním způsobem na kterémkoliv z míst, která do styku s domácím násilím přicházejí.

Cílem NAP DN v této oblasti je dále spuštění, resp. rozšíření, projektů interdisciplinární spolupráce, s využitím již existujících zkušeností, zejména specializovaných týmů pro boj proti domácímu násilí, které již dlouhodobě a úspěšně fungují v rámci Policie České republiky. Cílem je rozšíření této dobré praxe a její přenesení do justice. Cílem interdisciplinární spolupráce je výměna informací a zkušeností mezi zainteresovanými subjekty, odbourání bariér nedůvěry a předsudků, které ztěžují řešení případů domácího násilí, poskytnutí zpětné vazby mezi jednotlivými institucemi, sdělení vzájemných požadavků na formu či kvalitu práce, seznámení s kompetencemi a možnostmi ostatních subjektů atd.

5. Společnost a domácí násilí

Hlavním cílem této skupiny úkolů NAP DN je zapojení veřejnosti do prevence a řešení problematiky domácího násilí. Z hlediska veřejného mínění je nutné každým dostupným způsobem odbourávat zakořeněné kulturní a sociální stereotypy. Jedná se například o často slýchaná tvrzení např. „Muž má právo si udělat doma pořádek...“, „Kdyby ho neprovokovala, tak by ji nebil...“, „Kdyby se něco dělo, dávno by odešla...“, „Žena musí udržet rodinu...“. Tato stereotypní tvrzení usnadňují násilným osobám legitimizovat násilí a svědkům vyrovnat se s pocity viny, výrazně negativně však ovlivňují postavení osob ohrožených domácím násilím. Proto je třeba využít k jejich eliminaci každý zákonný a ústavně konformní postup, zahrnující jak prostředky právní, tak další cesty řešení problematiky, jako např. realizace informačních kampaní. NAP DN v této oblasti počítá s využitím i dalších efektivních nástrojů, jako jsou osvětové aktivity, konference či rozšíření výuky na školách.

Schopnost rozpoznat signály rizikového vztahu a domácí násilí a schopnost bránit se mu by měla patřit k sociálním dovednostem získaných žáky základních a středních škol, klíčová je zvláště pro dospívající. Žákům ZŠ a SŠ by se tak dostalo nadstandardních informací, v porovnání s plošným působením informačních kampaní, jejichž cílem je seznámení se základními problémy a s obecně tradovanými předsudky a dále zachování domácího násilí jako legitimního tématu ve veřejné diskuzi. Vzdělávací aktivity budou rovněž zaměřeny na prevenci procesu identifikace dítěte s pachatelem domácího násilí tak, aby se předcházelo přenosu vzorců násilného chování z násilné osoby na dítě.

Účelem konferencí týkajících se domácího násilí je posílení odborné diskuze o aktuálních tématech a výměna zkušeností. Aktuální je nyní aplikace nového trestního zákoníku, konkrétně např. u trestného činu nebezpečného pronásledování.

6. Analýzy a studie

Cílem NAP DN v této oblasti je zmapování a zhodnocení počtu, kvality a zaměření výzkumů, studií a analýz prováděných v České republice v oblasti domácího násilí. Výsledkem koordinace odborně zpracovaných okruhů témat by mělo být dosažení co nejefektivnějšího využití výstupů z existujících výzkumů, studií a analýz pro praxi.

Výchozím bodem by měla být identifikace již provedených analýz a studií, dále určení oblastí, kde je výzkum nedostatečný a následně zkoumání těchto „bílých míst“ nebo podceňovaných okruhů problémů.

Potřebné výzkumy, analýzy, komparace a návrhy změn lze realizovat také na univerzitách a vysokých školách, jak v rámci samostatných projektů, tak i v rámci zadávání bakalářských, magisterských, rigorózních či doktorandských prací.

V rámci kampaně Rady Evropy proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (2006-2008)⁴³ bylo v oblasti sběru statistických dat definováno několik konkrétních aktivit. Mimo jiné se členským zemím Rady Evropy opětovně zdůrazňuje důležitost „zajištění systematického sběru statistických údajů rozčleněných podle pohlaví, formy násilí, stejně jako vztahu mezi pachatelem a obětí“⁴⁴. Pro účely získání kvalitních statistických dat se navrhuje i evidence trestných činů motivovaných osobními vztahy, resp. jsoucích projevem domácího násilí.

7. Legislativa

Cílem NAP DN v této oblasti je vyhodnocení a případné zlepšení stávající právní úpravy. NAP DN předpokládá provedení analýzy stávající právní úpravy a počítá s vytvořením skutečné návaznosti jednotlivých ochranných institutů a s jejich doplněním o potřebnou zatím chybějící úpravu, mj. v rámci trestního řízení. Počítá se též s případným legislativním upřesněním institutu utajeného azylového pobytu tak, aby požadavky na zachování utajenosti pobytu, resp. adresy utajeného azylového pobytu, byly respektovány všemi orgány veřejné moci.

Konkrétní legislativní změny se mohou týkat komplexnější a explicitní úpravy ochrany osob ohrožených domácím násilím a pronásledováním v rámci civilního nebo trestního práva, respektování práv a zájmů dětí v civilním i trestním řízení a vůbec ve všech oblastech, kde figurují děti jako svědkové a/nebo přímé oběti domácího násilí (ochrana dětí v rámci vykázaní, ochrana dětí při úpravě styku s násilným rodičem apod.). V právní úpravě není dostatečně zajištěna provázanost činnosti a vzájemné předávání informací mezi orgánem pro sociálně-právní ochranu dětí (dále „OSPOD“), Policií ČR, intervenčními centry a dalšími

⁴³ Rada Evropy, Kampaň Rady Evropy proti násilí na ženách, včetně domácího násilí, [online] [30_12_2010] URL <<http://www.coe.int/t/dg2/equality/DOMESTICVIOLENCECAMPAIGN/>>.

⁴⁴ Pracovní skupina proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (EGTFV), Návrh Kampaně Rady Evropy proti násilí na ženách, včetně domácího násilí, blíže viz [online] [30_12_2010] URL <http://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/Blueprint_8_rev_5_EN.pdf>.

poskytovateli sociálních služeb (krizová pomoc, azylové bydlení apod.). V případě vykazání či výskytu domácího násilí v rodině OSPOD zpravidla nepodává návrhy k soudům. Je třeba upravit i povinnost opatrovníka v případech, kdy je ohrožená osoba omezena či zbavena způsobilosti k právním úkonům.

Dalším z cílů NAP DN je také realizace analýzy možnosti zavedení fakultativní nebo obligatorní účasti násilných osob v terapeutických programech v oblasti civilního práva, trestního práva a v rámci přestupkového řízení a navržení případných potřebných legislativních změn.

Samostatnou otázkou de lege ferenda je též otevření diskuse, zda je vhodné legislativně upravovat oblast prevence a postihu domácího násilí a pomoci osobám domácím násilím ohroženým formou dílčích novelizací nebo formou samostatného sjednocujícího komplexního zákona, např. po vzoru Španělska.

Seznam níže použitých zkratk v tabulkách

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MSP – Ministerstvo spravedlnosti

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

MZD – Ministerstvo zdravotnictví

NNO – nestátní neziskové organizace

PČR – Policie České republiky

ZLP – zmocněnkyně pro lidská práva

OSPOD – orgán sociálně právní ochrany dětí

ZŠ – základní škola

SŠ – střední škola

Gestor – instituce odpovědné za plnění úkolu

Spolugestor – instituce spoluodpovědná za plnění úkolu

Doporučuje se – dobrovolné plnění uvedenou institucí

Spolupráce – spolupráce v rámci kapacit a možností uvedené instituce

Literatura

Čírtková, L. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2009.

Čírtková, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Grada Publishing, Praha 2008.

David, E. *Náklady dopadů domácího násilí v Rakousku*, in: [online] [04_01_2011] URL <http://aa.ecn.cz/img_upload/e86dd7311cf60fc96af019aef3dc233c/Naklady_na_dopady_dom_nasilii_v_Rakousku_komprim.doc>

Dutton, D. G. *The Domestic Assault of Women, Psychological and Criminal Justice Perspectives*. Allyn and Bacon, Inc., 1988.

Greenfeld et al., citováno v [Schlesinger, Buzawa E., Buzawa C. G. Domestic Violence: The Criminal Justice Response](#), Third Edition, Sage, 2003.

Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: LINDE nakladatelství, s.r.o. 2008.

Pikálková, S. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*, Sociologický ústav Akademie věd České republiky, in: [online] [03_08_2010] URL <http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/200_04-2%20opr%20zformatovany%20text%204%20pro%20tisk.pdf>.

Voňková, J., Huňková, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, Praha, Profem, 2004.

Voňková, J., Lienau, M. *Jak dál v právní úpravě domácího násilí?* Gender. Rovné příležitosti. Výzkum. 2002.

Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí na ženách z pohledu žen*. 2. přeprac. vyd. Praha: ProFem o.p.s., 2008.

Ostatní zdroje:

Aliance proti domácímu násilí, [online] [10_08_2010] URL <www.domacinasil.cz>.

Council of Europe, *Recommendation Rec(2002)5 of the Committee of Ministers to member states on the protection of women against violence* [online] [04_01_2011] URL <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=280915>

Český statistický úřad, Genderové statistiky, Základní pojmy, [online] [10_08_2010] URL <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/gender_pojmy>.

Doporučení č. R (85)4 o násilí v rodině, Rada Evropy, 1985.), [online] [10_08_2010] URL <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/victims/recR_85_4e.pdf>.

Factum Invenio, Závěrečná zpráva: Trendy sociálně politických mechanismů ovlivňujících genderové vztahy IX, [online] [30_12_2010] URL

<http://www.vlada.cz/assets/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Trendy_2010_zaverecna-zprava.pdf>.

Informační server www.domacinasili.cz, [online] [30_12_2010] URL <www.domacinasili.cz>.

Ministerstvo vnitra, Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008, [online] [30_12_2010] URL <<http://www.mvcr.cz/soubor/informace-794-2004-2008-pdf.aspx>>.

Občanské sdružení ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy: Domácí násilí: Sociologická sonda klientek o.s. ROSA a jejich dětí za rok 2008, [online] [30_12_2010] URL <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.

Občanské sdružení ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy: Domácí násilí: Sociologická sonda klientek o.s. ROSA a jejich dětí za rok 2009, [online] [30_12_2010] URL <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>.

Policie České republiky – KŘP Karlovarského kraje, Násilí páchané blízkou osobou, [online] [26_12_2010] URL <<http://www.policie.cz/clanek/nasili-pachane-blizkou-osobou.aspx>>.

Pracovní skupina proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (EGTFV), Návrh Kampaně Rady Evropy proti násilí na ženách, včetně domácího násilí, [online] [30_12_2010] URL <http://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/Blueprint_8_rev_5_EN.pdf>.

Rada Evropy, Kampaň Rady Evropy proti násilí na ženách, včetně domácího násilí, [online] [30_12_2010] URL <<http://www.coe.int/t/dg2/equality/DOMESTICVIOLENCECAMPAIGN/>>.

Rada Evropy (2008): Závěrečná zpráva o činnosti: Pracovní skupina Rady Evropy pro boj proti násilí na ženách, včetně domácího násilí (EG-TFV). Oddělení rovnosti žen a mužů a boje proti obchodu s lidmi, Generální ředitelství pro lidská práva a právní otázky, Štrasburk, [online] [30_12_2010] URL <http://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/Final_Activity_Report.pdf>.

Rada vlády pro lidská práva: Národní akční plán realizace Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2009 – 2010 [online] [04_01_2011] URL <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/strategie-prevence-nasili-na-detech/Narodni-akcni-plan-realizace-Strategie-prevence-nasili-na-detech-2009-2010_1.pdf>

Rada vlády pro lidská práva: Národní strategii prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018 [online] [04_01_2011] URL <<http://www.vlada.cz/scripts/file.php?id=61422>>

STEM, Shrnutí základních výsledků výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s. [online] [30_12_2010] URL <<http://www.stem.cz/clanek/1145>>.

Výbor pro odstranění diskriminace žen, Závěrečná doporučení, [online] [05_01_2011] URL <<http://www2.ohchr.org/tbru/cedaw/CEDAW-C-CZE-CO-5.pdf>>.

Závěrečná zpráva výzkumného projektu RM 01/15/04 MZV ČR „*Popis jednotlivých forem domácího násilí, analýza jejich příčin, prevence*“; březen 2005; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014

1. PODPORA OSOB OHROŽENÝCH DOMÁCÍM NÁSILÍM

Strategický cíl:

Zajištění dostupné a efektivní podpory osobám ohroženým domácím násilím.

Aktivity	Indikátory	Gestor / +spolugestor	Termín
1.1 Vytvoření druhových standardů práce s osobami ohroženými domácím násilím.	1) Komparativní studie různých standardů v EU, případně v USA. 2) Návrh standardů pro ČR.	Doporučuje se: NNO spolupráce: MPSV	2011-2012
1.2 Vytvoření druhových standardů pro utajené azylové pobyty. ⁴⁵	Vytvoření standardů poskytování utajeného azylového pobytu osobám ohroženým domácím násilím a jejich dětem.	Doporučuje se: NNO spolupráce: MPSV	2011-2012
1.3 Podpora zajištění dostupnosti sociálních služeb typu azylové domy s utajenou adresou pro osoby ohrožené domácím násilím v návaznosti na krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb.	Počet míst ve specializovaných utajených azylových domech pro osoby ohrožené domácím násilím, které poskytují komplexní specializovanou pomoc.	MPSV spolupráce: kraje, NNO	Průběžně do roku 2014
1.4 Zřízení bezplatné telefonní linky pro osoby ohrožené domácím násilím. ⁴⁶	Zahájení činnosti 24hodinové celostátní bezplatné telefonní linky	MV + MPSV spolupráce: NNO	2014
1.5 Vývoj a implementace nových technologií pro dosažení okamžité pomoci osobám ohroženým zvláště závažnou formou domácího násilí (signalizační zařízení k přivolání pomoci).	Výstupy z pilotního provozu.	MV spolupráce: PČR	2012-2013
1.6 Podpora specializovaných poradenských center pro osoby ohrožené domácím násilím.	Počet specializovaných center pro osoby ohrožené domácím násilím s ohledem na dostupnost služby.	MPSV spolupráce: MV, MZD, kraje, NNO	2011-2012
1.7 Podpora služby intervenčního centra	Počet intervenčních center pro osoby ohrožené domácím	MPSV	průběžně

⁴⁵ Pod pojmem „utajený azylový pobyt“ se rozumí pobyt v azylovém domě s požadavkem na nezveřejňování místa zařízení dle § 79, odst. 5, písm. d) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Stejně tak pod pojmem „utajený azylový dům“ se rozumí azylový dům s požadavkem na nezveřejňování místa zařízení dle § 79, odst. 5, písm. d) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ Lze realizovat např. propojením stávajících krizových linek.

pro osoby ohrožené domácím násilím.	násilím s ohledem na dostupnost služby.		
1.8 Vytvoření sítě sociálního bydlení pro osoby ohrožené domácím násilím.	Počet sociálních bytů vyčleněných pro osoby ohrožené domácím násilím – následná pomoc.	MMR spolupráce: kraje, obce	2011-2014

2. DĚTI OHROŽENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM

Strategický cíl:

Zajištění specifické a efektivní pomoci dětem, ohroženým domácím násilím, a prevence mezigeneračního přenosu násilných vzorců chování.

Aktivity	Indikátory
2.1 Podpora provozu pracovišť zaměřených na práci s dětmi jako oběťmi i svědky domácího násilí (krizová intervence, individuální i skupinová terapie, internetové poradenství, kurzy sebeobrany) – v návaznosti na úkol č. 1.6, podpora vzniku a udržování kapacit ne-ústavní péče o děti, které nemohou být po přechodnou dobu v péči rodičů nebo jiných blízkých osob.	1) Počet založených/podpořených center v kontextu komunitních plánů krajů a obcí. 2) Rozsah zajišťované ne-ústavní péče o děti.
2.2 Legislativní ochrana dětí, svědků domácího násilí, při vykazání pachatele domácího násilí podle zákona o Policii ČR.	Legislativní úprava – novela úpravy vykazání v zákoně o Policii ČR – rozšíření postavení ohrožené osoby ex legi na dítě, které je svědkem domácího násilí.
2.3 Evaluace metodických materiálů pro OSPOD, školy a další instituce jak řešit případy, kdy jsou děti svědky/účastníky násilí, modifikace procesu jejich implementace a jejich případné doplnění.	1) Evaluace dopadu implementace, úrovně praktických a teoretických znalostí. 2) V případě potřeby modifikace existujících metodik a procesu jejich implementace.

3. PRÁCE S NÁSILNÝMI OSOBAMI

Strategický cíl:

Zajištění sociálních a terapeutických služeb pro násilné osoby.

Aktivity	Indikátory
3.1 Výzkum / monitoring chování násilných osob po vykazání nebo po odchodu ohrožené osoby.	1) Metodika monitoringu. 2) Roční monitoring. 3) Závěrečná zpráva z monitoringu.
3.2 Pilotní program práce s násilnými osobami.	1) Realizace odborného semináře za účasti odborníků a odbornic z EU. 2) Provoz pilotního programu (6-12 měsíců). 3) Závěrečná zpráva z pilotního programu s důrazem na j začlenění do systému prevence domácího násilí.
3.3 Podpora sociální práce s násilnými osobami.	Počet podpořených organizací a institucí, které také pracují s násilnými osobami
3.4 Druhové standardy práce s násilnými osobami.	1) Komparativní studie různých standardů v EU. 2) Návrh standardů pro ČR.

⁴⁷ MSP v rámci své gesce může poskytovat pouze ty informace a data, které se týkají jen těch osob, které byly odsouzeny pro násilný trestný čin a současně jim byl uložen dohled probačního úředníka. Rovněž u dalších aktivit, které má v (spolu)gesci MSP se má za to, že bude odpovědné za tu část aktivit, které spadají do věcné působnosti MSP.

4. VZDĚLÁVÁNÍ A INTERDISCIPLINÁRNÍ SPOLUPRÁCE

Strategický cíl:

Vytvoření systému kontinuálního vzdělávání na bázi interdisciplinární spolupráce.

Aktivity	Indikátory	Gestor / +spolugestor	Termín
4.1 Využití stávajících materiálů, jejich doplnění, resp. vytvoření koncepce a metodiky vzdělávání v oblasti domácího násilí pro jednotlivé resorty.	Návrh koncepce a metodiky vzdělávání v oblasti domácího násilí pro jednotlivé resorty:	MŠMT spolupráce:	2011- 2012
	1) lékaři, lékařky a zdravotnický personál	MZD	
	2) učitelé, učitelky, vychovatelé, vychovatelky, pedagogičtí pracovníci a pracovnice	MŠMT	
	3) soudci a soudkyně, státní zástupci a státní zástupkyně	MSP	
	4) policisté a policistky	MV	
	5) sociální pracovníci a sociální pracovnice (včetně OSPOD)	MPSV	
4.2 Průběžné školení pracovníků a pracovníků klíčových institucí a organizací. ⁴⁸	Počet proškolených pracovníků a pracovníků, rozsah školení.	MŠMT spolupráce: MZD, MPSV, MV, MSP	2011- 2012
4.3 Podpora a rozšíření interdisciplinární spolupráce.	1) Počet nově vzniklých interdisciplinárních týmů na regionální úrovni.	MPSV+MV spolupráce: MZD, MSP, MŠMT, kraje, obce	2011 - 2014
	2) Výstupy z činnosti interdisciplinárních týmů na regionální úrovni.	spolupráce: kraje, obce	
4.4 Podpora vytvoření specializovaných týmů na úrovni Policie ČR.	Návrh koncepce vytvoření specializovaných týmů na úrovni PČR.	MV	2011- 2012
4.5 Podpora školení soudců a soudkyň v problematice domácího násilí.	1) Počet proškolených soudců a soudkyň.	MSP	2011- 2012
	2) Analýza možnosti specializace soudců a soudkyň pro rodinné věci (opatrovnictví, domácí násilí...).		

⁴⁸ Lze realizovat jak v rámci metodického působení, tak určením priorit a úkolů usnesením vlády anebo eventuálním zohledněním tohoto cíle v zákoně o úřednicích územních samosprávných celků, zákoně o sociálních službách, zákoně o soudech a soudcích, zákoně o pedagogických pracovnících atd.

5. SPOLEČNOST A DOMÁCÍ NÁSILÍ

Strategický cíl:

Zapojení veřejnosti do prevence a řešení problematiky domácího násilí.

Aktivity	Indikátory
5.1 Informační aktivity k široké veřejnosti o domácím násilí.	Letáky pro veřejnost, do lékařských praxí, mateřských center, informačních a poradenských zařízení a vybraných zařízení sociálních služeb.
5.2 Prevence na školách.	1) Metodika zařazení prevence do příslušných vzdělávacích oblastí ⁴⁹ na ZŠ, SŠ.
	2) Podpůrná osvětová kampaň.
	3) Metodika zařazení prevence násilí v předškolním věku.
5.3 Konference k různým tématům domácího násilí (např. důsledky ekonomické krize, efektivita trestního zákona – nebezpečné pronásledování, aj.).	1) Konference k ekonomickým dopadům domácího násilí.
	2) Konference k pronásledování.
	3) Konference k problematice ochrany dětí.
	4) Konference k problematice vzdělávání dětí o problematice domácího násilí.
	5) Vyhodnocující konference NAP.
5.4 Vládní informační kampaň o problematice domácího násilí a jeho důsledcích, zahrnující i problematiku dětí jako primárních obětí i svědků domácího násilí, dále seniorů, osob zdravotně postižených a také menšin, včetně cizinců.	1) Mediální kampaň.
	2) Webová stránka.
	3) Vytvoření informačních materiálů v českém jazyce a tiskových materiálů v cizích jazycích.
	4) Informační kampaň vedená prostřednictvím sociálních služeb.

⁴⁹ Jedná se zejména o vzdělávací oblast výchova ke zdraví a zdravému životnímu stylu, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost a vybraná průřezová témata doplňujícího vzdělávacího oboru etická výchova pro základní vzdělávání.

6. ANALÝZY A STUDIE

Strategický cíl:

Získání relevantních informací o výskytu a formách domácího násilí a pronásledování v České republice s možností srovnání výsledků se zahraničními studii.

Aktivity	Indikátory	Gestor / +spolugestor	Termín
6.1 Koordinace monitorovacích a analytických aktivit v oblasti domácího násilí.	1) Vznik/existence interdisciplinární pracovní skupiny pro analýzy.	ZLP	2011-2014
	2) Setkání skupiny 1x ročně + zadání 1 nového výzkumu.	ZLP	2011-2014
	3) Realizace výzkumu.	ZLP	2011-2014
6.2 Spolupráce s univerzitami.	1) Počet realizovaných studií v krajích.	ZLP	Průběžně do roku 2014
	2) Porovnání studií s obdobnými v zahraničí.	ZLP	Průběžně do roku 2014
	3) Výstupy ze studií – opatření (např. vzdělávací programy).	ZLP	Průběžně do roku 2014
	4) Zpráva obsahující analýzu výzkumů v ČR vztahujících se k problematice domácího násilí.	ZLP	Průběžně do roku 2014
6.3 Vypracování analýzy ekonomických dopadů domácího násilí v ČR a zapracování výsledků do dalších konkretizujících kroků v NAP DN.	1) Zhodnocení výsledků obdobných zahraničních analýz. 2) Zadání, vypracování a vyhodnocení analýzy.	ZLP	2014
6.4 Rozšíření statistiky Policie ČR.	Trestné činy/Vraždy motivované osobními vztahy – sledování vztahu mezi obětí a pachatelem.	MV	2011

7. LEGISLATIVA

Strategický cíl:

Zajištění efektivní komplexní právní ochrany osob ohrožených domácím násilím, včetně dětí, svědků domácího násilí

Aktivity	Indikátory
7.1 Provést analýzu efektivity ⁵⁰ a provázanosti stávající trestněprávní i občanskoprávní legislativy a posoudit vhodnost zachování její formy či jejího nahrazení jedním komplexním zákonem a případně navrhnout její zlepšení.	Zahájení analýzy.
	Závěrečná zpráva.
7.2 Provést výzkum forem a trendů domácího násilí z hlediska dopadů na oběti i možného působení na pachatele.	Závěrečná zpráva.
7.3 Analýza možnosti zavedení fakultativní nebo obligatorní účasti násilných osob v terapeutických programech v oblasti občanského práva, trestního práva a v rámci přestupkového řízení a návrhu případných potřebných legislativních změn.	1) Komparativní studie úprav v EU.
	2) Právní analýza možnosti zavedení fakultativní nebo obligatorní účasti násilných osob v terapeutických programech v oblasti civilního a trestního práva a návrhu případných potřebných legislativních změn v oblastech spadajících do gesce MSP.
	3) Návrh legislativní úpravy práce s násilnými osobami, se dopustily přestupku (např. ochranná opatření).
	4) Návrh legislativní úpravy práce s násilnými osobami v souvislosti s civilním řízením (rozvod z důvodu domácího násilí, úprava práv a povinností k dítěti pro dobu po rozvodu apod.), ale i mimo soudní řízení (např. v reakci na zjištění domácího násilí v rámci výkonu OSPOD).
7.4 Sladit úpravu zákona o sociálně-právní ochraně dětí (priorita ochrany bezpečí a zájmů dítěte) s úpravou vykazání v zákoně o Policii ČR,	Návrh legislativní úpravy.

⁵⁰ V současnosti např. zákon o sociálních službách v § 79 odst. 5 písm. d), ve znění zákona č. 206/2009 Sb., umožňuje v žádosti o registraci sociální služby uvést požadavek na nezveřejňování místa zařízení, v praxi však nutnost utajení není respektována, např. justičními orgány, změnu lze zajistit např. úpravou příslušných procesních předpisů. I justiční praxe by měla v souvislosti s institutem utajeného azylového pobytu respektovat následující skutečnosti:

1. Ohrožené osoby čerpají tuto službu ve specializované registrované organizaci, a to z důvodu vážného permanentního ohrožení. Místo jejich pobytu musí být utajené.
2. Je třeba ujednotit definici pojmu „kontaktní adresa“ ohrožených osob (včetně dětí) a definovat nejvhodnější způsob doručování úředních písemností.
3. Je třeba zohlednit potřeby institucí, které musí mít zajištěný kontakt s ohroženými osobami, ale zároveň musí respektovat charakter utajeného pobytového programu. Jde zejména o Policii ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, sociální a zdravotní odbory OÚ a KÚ, školy, školky, lékaře, zaměstnavatele ohrožených osob, poštu, finanční úřady, pojišťovny atd.

Je třeba definovat pojem „asistovaný styk rodiče s dítětem“ v souvislosti s domácím násilím a nastavit jeho pravidla a dále zohlednit nutnost uskutečňování asistovaných návštěv dětí, které jsou ohroženými osobami, mimo místo utajeného pobytu ohrožených osob.

úpravou předběžných opatření dle občanského soudního řádu a úpravou pomoci osobám ohroženým násilím v zákoně o sociálních službách se zákonem. ⁵¹	
--	--

⁵¹ Jedná se v podstatě o instituty a oblasti úpravy, které upravil zákon č. 135/2006 Sb. o domácím násilí. Souvisí s body 2.2 a 2.3.